

**TASA-ARVOVALTUUTETTU
SELVITYSPYYNTÖ.**

puh. lausunto 1) kukaan / aine
2) kv, kely 1 (1)
15.4.05,
muutosh
R. Venetama

allekirj. RNe

24.3.2005

2/58/05

Helsingin kaupunki
Kaupunginvaltuusto

Khs dnro	2005-601/000
Str dnr	
Saap./Anj	31-03-2005
	K10

**SELVITYSPYYNTÖ VUOKRALAISDEMOKRATIASÄÄNNÖN
UUDISTAMISPÄÄTÖKSESTÄ 2.3.2005**

Helsingin kaupungin vuokra-asukkaiden yhdistys ry. on pyytänyt tasa-arvovaltuutetun lausuntoa koskien vuokralaisdemokratiasäännön uudistusta (kaupunginvaltuuston päätös 2.3.2005). Ohessa kopiot lausuntopyynnöstä sekä siinä viitatussa tasa-arvovaltuutetun lausunnosta 42/59/95.

Tasa-arvolain 17 §:n perusteella pyydän selvitystä seuraavista seikoista:

1. mihin muuttuneeseen lainsäädäntöön kaupunginvaltuuston pöytäkirjassa 2.3.2005 viitataan ja miten se on vaikuttanut tasa-arvolain 4 § 3 momentin tulkintaan
2. syyt siihen, että asukasjäsenehdokkaista toisen tulee olla nain ja toisen mies
3. miten asukasehdokkaat yleensä valitaan ja jos asukasehdokkaat valitaan vaaleilla, vaikuttaako tämä ao. säännön tulkintaan.
4. muu mahdollinen asiaan liittyvä selvitys.

Selvityksen pyydän toimittamaan tasa-arvovaltuutetun toimistoon 28.4.2005 mennessä.

31.5.2005 RNe

Ylitarkastaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Anne Paasikoski

Helsingin kaupungin vuokra-asukkaiden yhdistys r.y.
c/o Jukka Larjala
Siilitie 1 P 141
00800 Helsinki

Tasa-arvovaltuutetun toimisto
PL 33
00023 Valtioneuvosto

9.3.2005

10.03.2005

2,58,05

Arvoisa Tasa-arvovaltuutettu,

Pyydämme Teiltä uutta lausuntoa liittyen 2.12.1996 annettuun lausuntoon (diaria nro 42/59/95). Syynä pyyntöömme on Helsingin kaupunginvaltuuston 2.3.2005 tekemä päätös vuokralaisdemokratiasäännön uudistamiseksi.

Vuokralaisdemokratiasäännön uudistusehdotuksessa esitetään, että "vuokralaistoimikunnan tehtäviin kuuluu ... tehdä asukkaiden kokousten asettamista ehdokkaista esitys kahden asukasjäsenen, **joista toisen tulee olla mies ja toisen nainen**, ja yhden varajäsenen valitsemista yhtiön hallitukseen..."

Koemme, että tämä kohta vuokralaisdemokratiasäännön uudistusehdotuksessa ei vastaa lain tulkintaa ja on ristiriidassa em. tasa-arvovaltuutetun lausunnon kanssa.

Olemme myös huomanneet, että asiasta näyttää olevan vallalla monenlaisia tulkintoja, myös kaupunginvaltuutettujen kesken.

Aiomme valittaa kaupunginvaltuuston päätöksestä, joten toivoisimme Teiltä mahdollisimman pikaista lausuntoa asiasta, jotta asia saataisiin nopeasti päätökseen. Meille riittää selvitys siitä, että em. lausunto vuodelta 1996 on edelleen voimassa ja ettei lakiin ole tullut sen jälkeen muutoksia ja, että lain tulkinta ei ole tämän asian osalta muuttunut.

Ystävällisesti,

Helsingin kaupungin vuokra-asukkaiden yhdistys r.y.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Riku Koivunen, puheenjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Jukka Larjala, varapuheenjohtaja

Maire Ahopelto

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Viite

LAUSUNTO

Kantakaupungin ja Pasilan Kiinteistöt Oy:n vuokralaistoimikunnan varapuheenjohtaja Maire Ahopelto on pyytänyt tasa-arvovaltuutetun lausuntoa siitä, onko Helsingin kaupunki toiminut oikein, kun se on naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain säännöksiin vedoten vaatinut, että kiinteistöjen hallitusten on kesken toimikauden vaihdettava toinen vuokralaisedustaja joko nais- tai miespuoliseen henkilöön.

HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUKSEN TASA-ARVOVALTUUTETULLE TOIMITTAMA SELVITYS

Kaupunginhallitus toteaa selvityksessään tasa-arvolain 4 §:n 3 momentin edellyttävän, että lain voimaantulon jälkeen valittavissa kuntaenemmistöisten yhtiöisen luottamushenkilöelimissä tulee olla tasapuolisesti sekä miehiä että naisia, ellei erityisistä syistä muuta johdu.

Kaupungin asuntolainoitettujen kiinteistöjen kiinteistöyhtiöiden yhtiökokoukset valitsevat vuosittain huhti-toukokuussa jäsenet ja varajäsenet hallituksiinsa, joiden toimikausi on yksi vuosi. Hallitusten jäsenistä kaksi on vuokralaisten edustajia. Hallintoelinten jäsenten valintaa koskevista toimiohjeista päättää Helsingin

kaupungin johtajistotoimikunta. Vuokralaisdemokratiasäännön mukaan tietyn vuokranmääritysyksikön talon tai talojen asukkaat ja muut huoneistojen haltijat käyttävät päätösvaltaansa asukkaiden kokouksessa, joka valitsee muun muassa talotoimikunnan sekä nimeää vuokralaistoimikunnalle ehdokkaat kiinteistöyhtiön hallituksen asukasjäseniksi. Talotoimikunnan jäsenen toimikausi on kaksi kalenterivuotta. Kiinteistöyhtiöryhmän yhteistyöelimenä toimii puolestaan vuokralaistoimikunta, jonka toimikausi on samoin kaksi vuotta.

Vuokralaistoimikunta siis tekee vuosittain esityksen kahden asukkaiden edustajan ja yhden varaedustajan valitsemisesta kiinteistöyhtiöiden hallitukseen. Riippumatta siitä, että sama henkilö on esitetty ehdokkaaksi useammaksi vuodeksi, on vuokralaistoimikunnan tehtävä edustajasta esitys kiinteistöyhtiön yhtiökokoukselle vuosittain. Asukkaiden edustajien toimikausi kestää hallituksissa ainoastaan yhden vuoden kerrallaan, jonka jälkeen valitaan uusi hallitus. Näin ollen ei ole merkitystä sillä, miten pitkäksi ajaksi esimerkiksi vuokralaistoimikunta on päättänyt esittää asukasedustajaa kiinteistöyhtiön hallitukseen.

Vaikka vuokralaistoimikunnan ehdokas olisikin nimetty vuoden 1993 syksyllä pidetyssä kokouksessa, kiinteistöyhtiön hallitukseen vuokralaisten edustajaksi hänet on valittu vasta kevään 1994 yhtiökokouksessa, jolloin toimikausi kesti kevään 1995 yhtiökokoukseen saakka. Keväällä 1995 pidetyissä yhtiökokouksissa on tullut noudattaa tasa-arvolain vaatimuksia valittaessa uusia hallituksen jäseniä.

Kaupunginhallitus toteaa tässä yhteydessä, että kun valtio on tasa-arvolain muutoksen voimaan tultua pyytänyt Helsingin kaupunkia nimeämään johonkin valtion asettamaan toimielimeen kaksi edustajaa, se on jo pyynnössään edellyttänyt, että toinen on mies ja toinen nainen. Vastaavaa tapaa on noudatettu kiinteistöyhtiöiden hallituksia valittaessa ja pyydettyäessä niihin vuokralaisten edustajia huhti-toukokuussa 1995.

Edellä olevan perusteella kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkansliasta kiinteistöyhtiöille lähetetyt yhtiöiden hallitusten valintamenettelyä koskevat ohjeet ovat perustuneet tasa-arvolain 4 §:n 3 momentin oikeaan soveltamiseen.

Kaupunginhallitus katsoo, että asiassa ei ole tapahtunut menettelyvirhettä eikä lausuntopyynnön tulisi antaa aihetta enempiin toimenpiteisiin.

LAUSUNNONPYYTÄJÄN VASTINE

Maire Ahopellon pyynnöstä vastineen on antanut Asukasliitto ry:n järjestösihteeri Ulla Tuominen.

Vastineessa todetaan muun muassa, että Helsingin kaupungin omistamien aravavuokrakiinteistöyhtiöiden hallituksissa on viisi jäsentä ja näistä viidestä paikat on jaettu kolmelle eri mandaatille. Yhteishallintolain mukaisia asukasedustajia on kaksi, poliittisia luottamushenkilöitä kaksi ja yksi virkamies, joka useimmiten on hallituksen puheenjohtaja. Jos asukaskokous niin päättää, voidaan asukasehdokkaat valita erillisessä äänestystilaisuudessa tai postitse. Kun vuokranmääritysyksiköjä on yhdessä kiinteistöyhtiössä 5-20, eivät kokoukset tiedä toistensa esityksistä, joten saattaa syntyä tilanne, että on esitetty vain miehiä tai vain naisia. Toisaalta kokoukset voivat esittää useita ehdokkaita tai yhtä ehdokasta tai jättää ehdokkaan esittämättä.

Vastineen antajan mielestä demokraattisin ja myös tavanomaisin tapa on ollut se, että hallitukseen esitetään niitä kahta ehdokasta, jotka ovat saaneet eniten kannatusta eri asukaskokouksissa.

Ahopellon lausuntopyynnön mukaan yhtiön hallitus on ryhtynyt käsittelemään tasa-arvokysymystä ja vaihtanut vuokralaistoimikunnan esittämän ehdokkaan toiseksi. Hallitus ei luonnollisesti voi valita itse itseään eikä myöskään esittää ehdokkaita asukasedustajiksi. Vastineen antajan mukaan tämän tapaista asukkaiden vähättelyä tapahtuu edelleen joillain alueilla ja syynä käytetään helposti tasa-arvolain vaatimukseksi

TASA-ARVOVALTUUTETUN KANNANOTTO

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 §:ssä säädetään viranomaisten velvollisuudesta edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti erityisesti muuttamalla niitä olosuhteita, jotka

estävät tasa-arvon toteutumista. Tasa-arvolain 4 §:n 2 momentissa säädetään, että valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa toimielimissä lukuunottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Tasa-arvolain 4 §:n 3 momentissa säädetään, että jos virastolla, laitoksella taikka kunta- tai valtioenemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Edellä mainitussa pykälässä tasapuolisen kokoonpanon tavoite on sama kuin 4 §:n 2 momentissa eli 40 - 60 %. Tasapuolisuuden tavoite ei siis 4 §:n 3 momentissa ole sen vähäisempi kuin 4 §:n 2 momentissakaan, mutta käytännöllisistä syistä saattaa johtua, että tavoite on saavutettavissa harvemmin tai kauempana tulevaisuudessa kuin 4 §:n 2 momentin kohdalla.

Vaikka tasa-arvolain tavoitteena on hallinto- tai johtaelimien tasapuolinen kokoonpano, voi siihen olla vaikea päästä erityisesti silloin, kun viranomainen päättää vain osasta hallinto- tai johtaelimen jäseniä. Tasapuolisuussäännöstä sovelletaan vain niiden luottamushenkilöiden valintaan, joista viranomainen päättää yhtiökokousedustajiensa kautta.

Sekä kunnallis- että valtionhallinnossa 4 §:n 3 momentin soveltamisalaan kuuluvien johto- ja hallintoelinten kokoonpanoa valmistelevan viranomaisen tehtävänä on huolehtia siitä, että tasapuolisuustavoite saavutetaan tai mikäli siitä joudutaan poikkeamaan, sille esitetään perusteet.

Toimielimen asettamista valmistelevan viranomaisen tehtävänä on siis huolehtia siitä, että kiintiösäännöksiä noudatetaan. Milloin toimielimen asettamista edeltää ehdokkaiden nimeäminen tai asettaminen, on jo ehdokasasettelussa otettava huomioon, että vaatimus molempien sukupuolten edustuksesta voidaan täyttää. Pyytäessään ulkopuolisia tahoja nimeämään edustajansa toimielimeen viranomaisen on pyydettävä sekä nais- että miesehdokas toimielimen kutakin paikkaa kohti.

Ehdokkaiden nimeämisen jälkeen viranomainen valmistelee kokoonpanoesityksen niin, että kiintiöperiaate täyttyy. Kiintiösäännökset koskevat lisäksi erikseen jäseniä ja varajäseniä.

Tasa-arvovaltuutetulta on myös kuntaenemmistöisten yhtiöiden osalta kysytty sitä, miten tasa-arvolain tasapuolisuussäännöstä tulee soveltaa näiden yhtiöiden hallintoelimissä oleviin erilaisten yksityisten tahojen edustajapaikkoihin. Tasa-arvovaltuutettu on todennut, että kunnan tulee huolehtia luottamushenkilöillä täytettävistä paikoista tasa-arvolain 4 §:n 3 momentin mukaisesti. Yksityisen puolen hallintoelinpaikkojen tasapuolisuusnäkökohtiin kunnan päätösvalta ei ulotu.

Tasa-arvovaltuutetulle esitetyistä asiakirjoista käy ilmi, että Helsingin kaupungin omistamien vuokrakiinteistöyhtiöiden vuosittain keväällä valittaviin hallituksiin kuuluu viisi jäsentä, joista kaksi on yhteishallintolain mukaisia asukasedustajia, kaksi poliittista luottamushenkilöä ja yksi virkamies. Toisin sanoen viranomainen päättää tässä tapauksessa vain kolmen luottamushenkilön valinnasta. Viranomaisen päätettäviin henkilövalintoihin eivät sen sijaan kuulu ne kaksi asukasedustajaa ja yksi varaedustaja, jotka vuokralaistoimikunta on valinnut edustajikseen asukkaiden asettamista ehdokkaista.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että Helsingin kaupungin viranomaisten valitsemiin kolmeen hallituksen jäseneseen tulee soveltaa tasa-arvolain 4 §:n 3 momentin säännöstä tasapuolisuusvaatimuksesta eli jäsenistä yhden tulee olla nainen, yhden mies ja yksi voi olla kumpaa sukupuolta tahansa. Sen sijaan hallituksen työskentelyyn osallistuviin kahteen asukasedustajaan tai varaedustajaan ei lain säännöstä voida ulottaa. Asukasedustajat ovat yksityisten asukkaiden keskuudestaan valitsemia luottamushenkilöitä, jotka on hyväksyttävä kiinteistöyhtiöiden hallituksiin asukkaiden ehdotuksen mukaisesti, olivatpa he naisia taikka miehiä.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että Helsingin kaupungin kaupunginkansliasta kiinteistöyhtiöille lähetetyt yhtiöiden hallitusten valintamenettelyä koskevat ohjeet ovat perustuneet naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 §:n 3